

ÅRSBUDGET 2020

for Hemmet-Sdr Vium Sognes Menighedsråd

i Skjern Provsti

i Ringkøbing-Skjern Kommune

Myndighedskode 8781

CVR-nr. 40845917

Budget 2020 indeholder følgende:

Målsætning, særlige indsatsområder samt supplerende forklaringer

Årsbudget i hovedtal

Årsbudget fordelt på formål

Målsætninger for hele valgperioden, der indgår i dette års budget

Menighedsrådet ønsker

2 kirker, der er i god stand og 2 kirkegårde, der fremstår pæne og ligeså præstebolig og menighedslokaler i STALDEN

2 kirker, med aktivitet til hele befolkningen i området

2 kirker, der er i mission

2 kirker, hvor kirkegængere ikke er blot tilskuere, men aktive deltagere

Særlige indsatsområder (jf. merudgiftsønsker m.v.)

Opdatering af redskaber og materialeplads Sdr. Vium Kirkegård

Altertavle og prædikestol og herskabsstole i Hemmet kirke trænger til renovering - Overslag foreligger fra konservator fra 2018.

Supplerende forklaringer til budgettet

Menighedsrådet har efter 2018 regnskab ca. 200tkr. i frie midler - disse midler ønsker vi at beholde, idet det måske kan blive aktuelt at ansøge om at bruge nogle af disse frie midler i forbindelse med anlægsinvesteringer f.s.v. affugter og luft til luft varmeløsninger i begge kirker. Til dette er bevilget anlægsmidler, men det kan formodes, at udgiften bliver højere end det bevilgede, idet der bl.a. også er udgifter til ingeniører på projekterne, der pt. ligger i Stiftet til vurdering, og først når der ligger en positiv indstilling fra Stiftet, vil konkrete tilbud blive indhentet. Herudover arbejder vi fortsat med en afklaring på, hvorledes ønsker omkring en carport mere og toilet ved præstekontoret kan opfyldes, ligesom vi arbejder med, hvordan der langsigtet skal tænkes vedligehold eller anden placering af menighedshus.

	Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017
1 Ligningsbeløb til drift	1.700.000	1.700.000	1.750.000,00	1.696.000,00
Driftsudgifter i alt	-1.700.000	-1.699.668	-1.598.688,39	-1.627.688,09
2 Kirkebygning og sognegård	-453.644	-419.644	-394.574,06	-438.532,15
2 Indtægter	0	0	0,00	0,00
2 Udgifter, løn	-110.644	-109.144	-92.190,02	-147.230,77
2 Udgifter, øvrige drift	-343.000	-310.500	-302.384,04	-291.301,38
3 Kirkelige aktiviteter	-624.072	-674.472	-557.374,92	-574.572,53
3 Indtægter	0	0	0,00	100,00
3 Udgifter, løn	-401.472	-425.972	-386.065,20	-398.655,63
3 Udgifter, øvrige drift	-222.600	-248.500	-171.309,72	-176.016,90
4 Kirkegård	-348.936	-385.136	-374.235,29	-392.053,99
4 Indtægter	310.700	270.400	225.932,22	279.868,92
4 Udgifter, løn	-210.336	-210.336	-169.211,03	-277.020,97
4 Udgifter, øvrige drift	-449.300	-445.200	-430.956,48	-394.901,94
5 Præstebolig mv.	-37.748	-23.198	-82.274,78	31.677,27
5 Indtægter	122.000	135.000	134.177,18	146.891,60
5 Udgifter, løn	-30.048	-30.048	-26.639,28	-41.436,27
5 Udgifter, øvrige drift	-129.700	-128.150	-189.812,68	-73.778,06
6 Administration og fællesudgifter	-236.200	-200.050	-179.866,96	-221.107,01
6 Indtægter	0	0	0,00	0,00
6 Udgifter, løn	-30.500	-29.500	-29.754,96	-30.573,46
6 Udgifter, øvrige drift	-205.700	-170.550	-150.112,00	-190.533,55
7 Finansielle poster	600	2.832	-10.362,38	-33.099,68
A Resultat af drift	0	332	151.311,61	68.311,91
Forbrug af frie midler (jf. bilag 1)	0	0		
Resultat af drift inklusiv forbrug af frie midler	0	332		

ANLÆGSBEVILLINGER

8 Anlægsramme				
Kirkebygning og sognegård ((80)+(81)+(82))	-325.000	-115.000	-37.709,75	-54.259,31
Kirkegård ((83)+(84))	-100.000	-30.000	-333.371,14	-235.148,21
Ligningsbeløb til anlæg ((92)+(93))	300.000	70.000	831.750,00	1.308.588,00
Præstebolig mv. ((85)+(86)+(87)+(88))	0	0	0,00	0,00
Renteindtægter af anlægsopsparing (90)	0	0	0,00	0,00
Salg af anlæg (91)	0	0	0,00	0,00
B Resultat af anlæg	-125.000	-75.000	460.669,11	1.019.180,48
C Årets resultat	-125.000	-74.668	611.980,72	1.087.492
E Heraf til balanceposter (=C-A)	-125.000	-75.000		
+ Forbrug af frie midler konverteret til anlæg	125.000	75.000		
+ Forbrug af kirkekassens "salg af anlæg m.v."	0	0		
+ Forbrug af videreførte anlægsmidler tidl. år	0	0		
+ Forbrug af eksisterende opsparing	0	0		
Ligningsmidler til afdrag på lån	0	0		
Ligningsmidler til anlægsopsparing	0	0		
+ Nye lån	0	0		
Oplagt i stiftet "salg af anlæg m.v."	0	0		
Overf. til kirkekasse "salg af anlæg m.v."	0	0		
Renteindtægter af anlægsopsparing	0	0		
F Balanceposter (anlæg)	125.000	75.000		
G Sum (=E+F)	0	0		

Tallene i parantes henviser til den 2-cifrede formålsskonto, som posten vedrører. Budgettes formålsskonti fremgår af de efterfølger

Formål

Indtægter

1 Fælles indtægter i alt

10	Ligningsbeløb til drift
11	Tillægsbevilling fra 5% midlerne
12	Generelt tilskud fra fællesfonden
I alt	

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrige drift
1.700.000	1.700.000	1.750.000,00	1.696.000,00	1.700.000	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
1.700.000	1.700.000	1.750.000,00	1.696.000,00	1.700.000	0	0

Driftsudgifter

2 Kirkebygning og sognegård

20	Fælles formål
21	Kirkebygning
22	Inventar, kirke (herunder orgel og klokker)
23	Sognegård
24	Kirkekontor (uden for kirke og sognegård)
25	Tjenstlige lokaler i præstegård
I alt	

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrige drift
0	0	-8.342,05	0,00	0	0	0
-282.072	-263.072	-265.108,38	-263.706,13	0	-45.072	-237.000
-38.000	-37.000	-50.480,61	-65.399,89	0	0	-38.000
-113.072	-100.572	-51.656,63	-92.134,79	0	-45.072	-68.000
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-20.500	-19.000	-18.986,39	-17.291,34	0	-20.500	0
-453.644	-419.644	-394.574,06	-438.532,15	0	-110.644	-343.000

3 Kirkelige aktiviteter

30	Fælles formål
31	Gudstjeneste og kirkelige handlinger
32	Kirkelig undervisning
33	Diakonal virksomhed
34	Kommunikation
35	Kirkekor
36	Kirkekoncerter
37	Foredrags- og mødevirksomhed
39	Kontingent til DSUK
I alt	

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrige drift
-7.000	-14.000	-3.203,39	-11.365,12	0	0	-7.000
-450.072	-489.472	-441.444,01	-447.199,80	0	-381.472	-68.600
-46.500	-48.000	-32.001,31	-23.859,79	0	0	-46.500
-20.000	-22.500	-11.954,61	-15.963,49	0	0	-20.000
-55.000	-50.000	-43.872,35	-45.225,47	0	0	-55.000
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-14.000	-14.000	-9.708,25	-6.542,25	0	-10.000	-4.000
-31.000	-36.000	-14.691,00	-23.916,61	0	-10.000	-21.000
-500	-500	-500,00	-500,00	0	0	-500
-624.072	-674.472	-557.374,92	-574.572,53	0	-401.472	-222.600

4 Kirkegård

40	Kirkegården
41	Kapel/begravelse, urnenedsættelser
42	Krematorium
43	Arbejde uden for egen kirkegård
I alt	

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrige drift
-329.080	-370.380	-358.253,70	-383.601,56	310.700	-206.580	-433.200
-19.856	-14.756	-15.981,59	-8.452,43	0	-3.756	-16.100
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-348.936	-385.136	-374.235,29	-392.053,99	310.700	-210.336	-449.300

Formål

5 Præstebolig mv.

50	Fælles formål
51	Præstebolig 1
52	Præstebolig 2
53	Præstebolig 3
54	Præstebolig 4
55	Præstebolig 5
56	Funktionærbolig
57	Skov og landbrug
58	Øvrige ejendomme

I alt

Budget 2020	Budget	Regnskab	Regnskab	-- Budget 2020 heraf --		
	2019	2018	2017	indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-87.248	-80.998	-144.569,48	-27.592,73	70.000	-30.048	-127.200
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
49.500	57.800	62.294,70	59.270,00	52.000	0	-2.500
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-37.748	-23.198	-82.274,78	31.677,27	122.000	-30.048	-129.700

6 Administration og fællesudgifter

60	Fælles formål
61	Menighedsrådet/provstiudvalget
62	Personale, inkl. delt medarbejder
63	Bygning
64	Økonomi
65	Personregistrering - civil
66	Personregistrering - kirkelig
67	Efteruddannelse
68	Menighedsrådsvalg/provstiudvalgsvalg
69	Forsikringspræmie og stiftbidrag (PU)
98	Udlånt til andet sogn

I alt

Budget 2020	Budget	Regnskab	Regnskab	-- Budget 2020 heraf --		
	2019	2018	2017	indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
-49.500	-41.300	-46.939,20	-51.191,80	0	0	-49.500
-68.000	-65.500	-51.860,51	-62.288,97	0	-10.000	-58.000
-29.250	-28.250	-16.884,99	-23.964,13	0	-10.500	-18.750
-13.750	-10.000	-11.463,85	-11.956,35	0	0	-13.750
-46.000	-46.000	-42.535,25	-58.002,44	0	-10.000	-36.000
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-9.000	-9.000	-1.430,40	-1.734,00	0	0	-9.000
-10.000	0	0,00	0,00	0	0	-10.000
-10.700	0	-8.752,76	-11.969,32	0	0	-10.700
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-236.200	-200.050	-179.866,96	-221.107,01	0	-30.500	-205.700

7 Finansielle poster

70	Renter af stiftslån
71	Renter af realkredit og andre lån
72	Øvrige renteudgifter
73	Renteindt. af likvider (ex. kgd.)
74	Renteindt. af kirkekap.I (ex. gravkap.)
75	Kursgevinst/-tab
76	Momsregulering

I alt

Budget 2020	Budget	Regnskab	Regnskab	-- Budget 2020 heraf --		
	2019	2018	2017	indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
0	0	-5.256,30	-25.390,30	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	-15,35	0,00	0	0	0
0	1.000	0,00	1.224,10	0	0	0
600	1.832	1.527,14	1.527,14	600	0	0
0	0	411,00	472,00	0	0	0
0	0	-7.028,87	-10.932,62	0	0	0
600	2.832	-10.362,38	-33.099,68	600	0	0

Formål

8 Anlægsramme

80	Kirkebygning
81	Sognegård
82	Kirkekontor (udenfor kirke og sognegård)
83	Kirkegård
84	Krematorium
85	Præsteboliger
86	Funktionærboliger
87	Skov og landbrug
88	Øvrige ejendomme
90	Renteindtægt af anlægsopsparing
91	Salg af anlæg m.v.
92	Ligningsbeløb anlæg
93	5% tillægsbevilling anlæg
I alt	

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrige drift
-325.000	-115.000	-37.709,75	-31.259,31	0	0	-325.000
0	0	0,00	-23.000,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-100.000	-30.000	-333.371,14	-235.148,21	0	0	-100.000
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
300.000	70.000	831.750,00	1.308.588,00	300.000	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-125.000	-75.000	460.669,11	1.019.180,48	300.000	0	-425.000

Sdr. Vium Kirke

Prioritet 1

1	Ansøgningens art	Etablering af materialeplads. Omlacering af eksisterende L elementer <ul style="list-style-type: none">▪ Omforandring af betonplads til L elementer▪ Nedrivning af betonmur Flytning af låge til placering mellem kirkedige og redskabshus▪ Eksisterende trælåge erstattes med galvaniseret metal låge ▪ Se vedhæftede bilag 3 – 4
2	Hvilken begrundelse for ansøgning	Projektet giver mulighed for at parkere og placere affaldscontainer på kirkegårdens egen grundareal, samt aftipning af grus og jord i de respektive bokse.
3	Alternativ løsning	At beholde nuværende løsning, indtil der er mulighed for ovennævnte
4	Økonomi	Kr.150.000
5	Hvordan forventes det at påvirke økonomien fremover	Ingen ændring i økonomien – kun en lettelse for graveren.
6	Supplerende bemærkning	Ansøgt i 2018 budget med kr.100.000 og i 2019 125.000 – men påregner at priser er steget siden da – derfor budgetteres med kr.150.000

Bilag 3

Bilag 4.

D2	174	175	177	179	181	183	185	187	189	191	193	D2
	173	176	178	180	182	184	186	188	190	192	194	
	172	170	168	166	164	162	160	158	156	154	152	
D2	169	167	165	163	161	159	157	155	153	151	D2	

F36	F25	F27	F4A	F4N	E20	E2N	E4N	E4L	C.K
	322	310	300	286	273	250	235	214	150
	321	309	299	285	272	255	234	213	149
	320	308	298	284	271	254	233	212	148
	319	307	297	283	270	253	232	211	147
	318	306	296	282	269	251	231	210	146
	317		295				214		

Konserveringscentret i Vejle
Maribovej 10
DK-7100 Vejle

Hemmet Kirke
Kirkestrædet 2A
6893 Hemmet
Kundenr.: 29255631

Vejle d. 24.04.2018

Kons. jour. nr.: 81-2017

Overslag på konservering af historisk inventar.

Efter anmodning fra menighedsrådsformand Inger Agnete Pedersen har Konserveringscenteret vurderet følgende historiske inventar med henblik på konservering:

Altertavle
Prædikestol
Herskabsstole

Første besigtigelse fandt sted den 24. maj 2017. Tilstede var formand for menighedsrådet Inger Agnete Pedersen, snedkerkonservator Harald Thrane fra Konserveringscenter Vest i Ølgod og farvekonservator Clara Lauridsen fra Konserveringscentret i Vejle.

Under besigtigelsen blev det aftalt at overslaget skal tage udgangspunkt i tests på oliebehandling af træværk samt indfarvning af misfarvede områder/ kittet træ, hvilket er i overensstemmelse med Nationalmuseets anbefalinger. Disse tests blev udført over to dage, henholdsvis 4 april og 18 april 2018 af farvekonservator Clara Lauridsen. Resultaterne vil fremgå af følgende overslag.

Forslaget er baseret på besigtigelsesrapporten fra Nationalmuseet, Forsknings- & Formidlingsafdeling, Danmarks Middelalder og Renæssance j.nr. 16/03376, skrevet af konserveringsfaglig kirkekonsulent ph.d. Karin Vestergaard Kristiansen dateret den 7. april 2017.

I Nationalmuseets besigtigelsesrapport nævnes, udover ovenfor nævnte inventar, ligeledes stoleværket af nyere dato (ikke historisk), der står med skjolder og dryp fra væske anvendt mod borebillebehandling af kirkerummets loftbrædder og bjælker. Kirken meddelte dog ved første besigtigelse at der ikke ønskes behandlingsforslag, idet der overvejes andre løsninger.

Altertavle

Kirkens altertavle er fra 1955 med sengotiske figurer, der fremstår i afrenset egetræ. De tre store midterfigurer måler godt 114 cm, mens sidefløjenes apostelfigurer måler godt 56 cm. De 12 apostelfigurer er fæstnet på vanlig vis med skruer fra bagside gennem bagklædning. Der er anvendt messingskruer med lige kærvs hoved. De 3 store figurer er søgt fæstnet til bagklædning foroven ved hjælp af 1 stk. krog i bagklædning og 1 stk. øsken i figur foroven på bagside. Figureernes 1800-tals bemalinger blev afrenset i 1955, således at de nu fremstår i afrenset egetræ med rester af middelalderfarve på kridtgrund i fordybningerne.

Tilstand

Figureernes træoverflader fremstår afblegede og udtørrede. Figurer og altertavle er snavsede, og snavs sidder indgroet i træets udskæringer. Der ses enkelte kalkstænk. Figurerne fremstår med enkelte borebillehuller. Kitninger er blevet foretaget i flere omgange, både med et mørkt og lyst kitningsmateriale. I den højre midterfigur - set fra front - ligger løs del af træ til bog. De 3 midterfigurer står løse i skabet da beslag til fastholdelse er defekte.

Det er nævnt i kirkekonsulenternes rapport at de kan have fået påført en blegende behandling eller hvidpigmentering i 1955, hvilket dog ikke kunne konstateres med det blotte øje. Hvidligt materiale i træets porer kan også stamme fra den tidligere kridtgrundering. Partielt kan farvelag i fordybningerne være løst.

På bagside ses tegn på lettere borebilleangreb, og bagsiden af figurerne er beskidt og mørk. Under figurerne ligger et tykt lag smuds.

Foto tv.: Bagside af altertavlefigur. Træet er mørkt og der ses spor efter borebiller. Foto th.: Under altetavlefigurerne ligger et tykt lag smuds.

Bagklædningens forgyldning har enkelte ridser.

Behandling

Det foreslås at alle 15 figurer nedtages og behandles på værksted. Da der kan være tale om aktivt borebilleangreb, skal figurerne desinficeres før de behandles på værksted, hvilket sker i konserveringscenters desinfektionsanlæg. Før transport sikres evt. løst farvelag.

Spredt løst farvelag skal fastlægges og figurerne overfladerenses grundigt for støv, smuds samt kalkstænk på både for- og bagside. Derefter skal træet overfladebehandles med en mager linolie, jævnfør kirkekonsulenternes rapport. En mætning af træet med linolie vil medføre en let mørkning og glans, og vil få træet til at se sundere ud. Rester med tidligere farvelag oliebehandles ikke. Rammen rengøres før en genindsættelse.

Det anbefales at udskifte spinkle nyere defekte kroge og øskner i de 3 store figurer i midterskabet. Figurerne kan sikres bedre med lidt større øskener af rustfrit stål monteret i eksisterende hul i figurene. Herved kan figurerne fæstnes til altertavlen med wire og klemmer.

Rensning af selve rammen fra 1955 skal foregå i kirken. Det vurderes at ridserne i bagklædningens forgyldning *ikke* vil kunne dæmpes ved retouchering, men at disse kun kan afhjælpes ved en nyforgyldning. Dette er dog ikke indbefattet i overslaget (og er heller ikke beskrevet i kirkekonsulentens retningslinjer).

Tests forud for endeligt overslag

Som foreslået af kirkekonsulenterne, er foretaget en tests med linoliebehandling på én af figurerne, for at vurdere glans og farveændring, samt omfang af opgaven. Prøven blev foretaget på midterste apostel i nederste felt af nordlige fløj uden at nedtage figuren (se foto). Området blev renset grundigt før behandlingen, som foregik med koldpresset linolie uden sikkativ beregnet til

træbehandling. Denne type olie er valgt da den trænger godt ind i træet, og derfor ikke skal fortyndes med terpentin. Derudover giver den ikke en nær så stærk glans som f.eks. standolie eller linoliefernis (hvor fortynding med terpentin er nødvendigt ved første påføring). Overskydende linolie blev tørret af efter godt en halv time. Kittet område fremstod efter behandlingen meget lyst, og blev indfarvet med Gamblin Conservation Colours (en ureaaldehyd) på en bund af gouache efter olien var tør (efter godt 2 uger). Før retouchering blev området isoleret med Paraloid B72 (3% i acetone/ ethanol 1:1).

Altartavle og figur før testen blev udført. Firkanten angiver henholdsvis det felt, testfiguren er placeret i (foto tv.) samt område på figuren hvor testen blev udført (foto th.)

Detaljefotos af testområde før oliebehandling (foto tv.), efter oliebehandling (én omgang) (foto midt) samt efter oliebehandling og retouchering (foto th.).

Resultat af test og anbefalinger

Behandlingen med linolie fører til en mætning af træet og får det til at se mindre udpint ud. Træet fremstår mørkere, og farven kommer tættere på rammeværkets farve (Bemærk at testen på figuren er foretaget i et område, hvor træet i forvejen var delvist mørkt, hvilket der skal tages højde for når der sammenlignes med det ikke-behandlede område). Der foreslås en behandling med linolie af to omgange som skal foretages med minimum en uges tørring imellem. Anden behandling vil udligne eventuelle forskelle der måtte opstå når træet suger olien forskelligt i forskellige områder. Enkelte kittede områder vil fremstå mere lyst efter en behandling, mens områder, kittet med mørkt kittemateriale, æstetisk set vil falde bedre ind efter oliebehandlingen. Efter komplet tørring af oliebehandlingen, vil kitningsmateriale dæmpes med retouchering hvor nødvendigt efter samme fremgangsmåde som beskrevet i testsområdet. Der vil ikke blive foretaget yderligere kitning (f.eks. af borebillehuller).

Prædikestol

År: 1575. Mål: ca. 123 cm. Prædikestolen er i egetræ med fem reliefskårne fyldningsfag på nær det sydvendte fag, som er glat. Afrenset og istandsat i 1955 med en del trækompletteringer. I forbindelse med istandsættelsen er partielt manglende træ, især manglende træ som følge af et tidligere borebilleangreb på nederste fyldningsfelter, kompletteret med en opfyldningsmasse med en afvigende, skæmmende mørkebrun farve (på basis af en cellulosenitrat, analyseret vha. FTIR (Fourier Transform Infrarød Spektroskopi)).

Prædikestol fra ca. 1575. Foto th.: Udskæringsarbejdet er skæmmet af en opfyldningsmasse med en afvigende, mørkebrun farve.

Tilstand

Prædikestolen er støvet, og støv sidder indgroet i træets udskæringer. Prædikestolens træ fremstår afbleget og udtørret, men en blegende behandling, som er nævnt i kirkekonsulenternes rapport, kunne ikke konstateres. Hvidligt materiale i træets porer kan også stamme fra den tidligere kridtgrundering. Det er ikke set tegn på aktivt borebilleangreb.

Behandling

Behandling skal foregå i kirken uden nedtagning efter opstilling af arbejdsplatform i ca. 120 cm's højde. Evt. tilstedeværelse af gamle farvespor fastlægges og overfladen renses for indgroet støv. Træet overfladebehandles med en mager linolie, jævnfør kirkekonsulenternes rapport. En mætning med linolie vil få træet til at se mørkere og sundere ud, give en vis glans og vil bibringe et farveudtryk som harmonerer bedre med de trædele som blev kompletteret i 1955. Rødt bemalt træ (bogstaver og hjerter), samt eventuelle rester af tidligere farvelag, bliver ikke oliebehandlet, men den røde bemaling ferniseres hvis dette virker mest hensigtsmæssigt æstetisk set, hvilket vurderes efter oliebehandlingens udførelse. Den meget skæmmende opfyldningsmasse skal indfarves, så den er mindre påfaldende og et bedre enhedsudtryk opnås.

Tests forud for endeligt overslag

Som foreslået af kirkekonsulenterne, er foretaget en tests med linoliebehandling og indfarvning af skæmmende kitningsmateriale for at vurdere glans og farveændring, resultatet af indfarvning samt omfang af opgaven. Testen blev foretaget på det nederste felt der vender ud mod kirkegangen i to områder – et område, hvor opfyldningsmassen er meget iøjnefaldende og hvor der kræves en del indfarvning (retouchering), og et område, hvor der ikke er retoucheringsarbejde, og hvor linoliebehandlingen bedre kan vurderes. Behandlingen blev foretaget efter samme fremgangsmåde som beskrevet for altertavlens apostelfigur.

Foto tv. Detalje af prædikestolens nederste felt hvor testene blev foretaget. Pilene viser testsområderne efter behandling.

Detaljefotos fra testens udførelse i relieffet. Foto tv.: Før behandling, foto midt: Efter oliebehandling; foto th.: Efter oliebehandling og indfarvning af brunlig kitmasse.

Resultat af tests og anbefalinger

Behandlingen med linolie fører til en mætning af træet og får det til at se mindre udpint ud. Træet fremstår mørkere, og farven kommer tættere på prædikestolens nyere træværk. Kitningsmaterialet vil fremstå mindre skæmmende, da farven vil blive mere udlignet ved oliebehandlingen. En indfarvning af kitningsmaterialet er dog stadig nødvendigt for at et bedre helhedsudtryk kan opnås. Det anbefales at retouchering foretages i de to nederste felter mod nord, hvor kitningen er mest iøjnefaldende, mens man kan regne med at oliebehandlingen vil udligne farven mellem træ og kitmateriale tilstrækkeligt til at retouchering ikke er nødvendigt i de andre felter (eller kun minimalt). Der foreslås en behandling med olie af to omgange af samme grunde som beskrevet for altertavlens figurer.

Herskabsstole

Dateres til o.1653. Højde: ca. 148 cm, længde ca. 206 cm, bredde ca. 113 cm. De to stole er opsat østlig foran stolerækkerne med panelværksafslutning i sydlige side mod prædikestol.

Afrenset og istandsat i 1955 med flere trækompletteringer og fremstår nu i bart fyrretræ. I forbindelse med istandsættelsen er partielt manglende træ, særligt manglende træ spist af tidligere borebilleangreb, kompletteret med en opfyldningsmasse som nu giver en lidt afvigende brunlig farve i forhold til selve træet.

Stolene er sandsynligvis påført en blegende behandling eller hvidpigmentering som led i behandlingen fra 1955, som beskrevet i kirkekonsulenternes rapport. Denne formodning blev yderligere forstærket under arbejdet med tests i kirken (se nedenfor). En rensning af træets overflade forud for en oliebehandling, førte til en let mørkning. Desuden ses hvidligt materiale, som ikke ligner grunderingsrester, i revner og ujævnheder i træet.

Herskabstole fra ca. 1653 i afrenset fyrretræ. Foto th.: Mørke, uoprettelige rustpletter (?) misfarver træet langs beslag

Tilstand

Stolene er i relativ god bevaringstilstand, men fremstår udtørrede og udpinte. Dog ses manglende træ med skæmmende frønnede områder som drysser ved fodliste (se foto). Ved søm og beslag ses mørke og ujævne skæmmende rustne pletter i træværk som evt. er mørknet efter en gammel behandling med lak og/eller væske. I træværk er overfladisk uoprettelige sorte pletter og/eller mærker i træoverfladen. Mærkerne kan være forårsaget under afrensningen af farvelag med varmeblæser.

Forskellig brug har sat forskellige spor, hvilket har medført en vis variation i træets farve, og har givet træet en naturlig patina. Et brud i den nordlige bagerste gavl mod kirkerum er sjustket limet.

Brud i nordlige bagerste gavl

Frønnet og nedbrudt træ ved fodliste på sydlige herskabsstol

Behandling

Behandling skal foregå i kirken og involverer en grundig rensning af træets overflade for den tidligere hvidpigmentering, oliebehandling (efter afskærmning af alle beslag og større sømhoveder) og delvis indfarvning af misfarvede områder (se nedenfor). Dybe huller i træværk efter søm kittes og retoucheres. Nedbrydningen af frønnede områder standses ved komplettere manglende træ med indfarvet polyfilla trækittningsmateriale. Der vil ikke blive foretaget yderligere kitning (f.eks. af borebillehuller). Brudfladerne i den nordlige gavl renses for lim og snavs og limes.

Behandlingen dækker alene herskabsstolene af ældre dato, og tager ikke højde for stoleværket af nyere dato.

Tests forud for endeligt overslag

Som foreslået af kirkekonsulenterne, er foretaget en tests med linoliebehandling og indfarvning af skæmmende, mørke pletter i træværket. Testen er udført for at vurdere glans og farveændring, samt resultatet af indfarvning. Efter aftale med Inger Agnete Pedersen blev foretaget en behandling af hele den inderste gavl på den sydlige herskabsstol, da udførelse af et mindre prøvofelt virkede meget iøjnefaldende på grund af farveændringen. Træværk blev renses grundigt, og enkelte, større huller i træet ved misfarvningerne kittet ud med Polyfilla trækittningsmateriale fra Borup før behandling med olie. Oliebehandling og retouchering blev foretaget efter samme fremgangsmåde som beskrevet for altertavlens apostelfigur.

Resultat af tests og anbefalinger

En behandling med linolie vil føre til en mætning af træet og få det til at se mindre udpint ud. Træet vil fremstå mørkere og med en højere glans, og farven komme tæt på stovværket af nyere dato (som er overfladebehandlet). For at få et tilfredsstillende resultat, anbefales en oliebehandling af tre omgange. Dette er én behandling mere end altertavlens figurer samt prædikestol, og skyldes at der er større slid på stolene end det andet inventar.

Hvad angår indfarvning af træets mørke misfarvninger, er det ikke muligt at opnå et tilfredsstillende resultat, da misfarvningen altid vil skinne igennem en indfarvning og kommer til at fremstå som et fremmedelement i træværket. Dette er i modsætning til indfarvningen af kitningsmateriale i prædikestol og altertavlens figurer, som lykkedes fint eftersom der er tale om en reliefskåret overflade, hvor indfarvninger har lettere ved at falde ind end i en glat træoverflade.

Man vil dog kunne vinde en del ved at indfarve misfarvninger ved beslag, da afgrænsningen til træet vil fremstå mere skarpt efter en dæmpning af mørke områder.

Det anbefales derfor at indfarvning af misfarvede områder kun udføres ved beslag, da indfarvning udover dette ikke står til måls med resultatet og tidsforbruget.

Foto tv. Før behandling. Foto th. Efter oliebehandling i én omgang og indfarvning af mørke misfarvninger (nederste pil) og enkelte, udkittede områder (øverste pil).

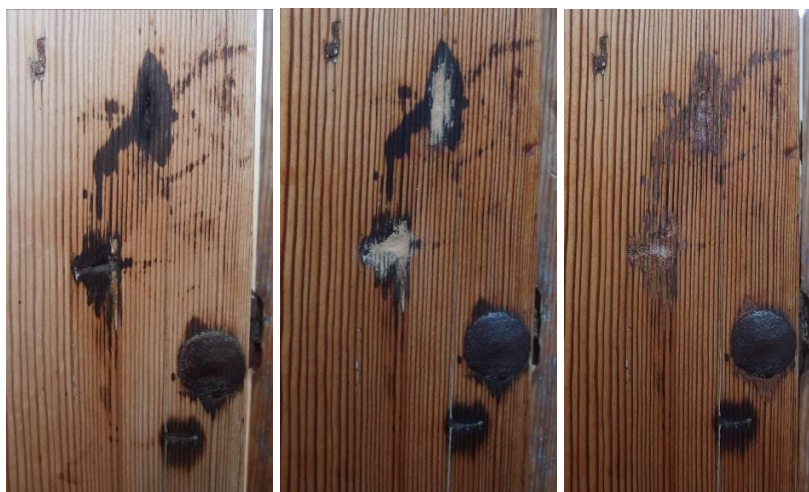

Foto tv.: Før behandling, foto midt: Efter kitning af større huller samt oliebehandling, foto th.: Efter oliebehandling i én omgang og indfarvning af mørke misfarvninger. De sorte misfarvninger skinner igennem indfarvningen.

Overslag for behandling af historisk inventar

Altertavle

Behandling inkl. rapport.....	kr. 136.579,00
Kørselsudgifter.....	- 2.721,30
Materialeudgifter.....	- 700,00
Desinfektion.....	- 949,00

Prædikestol

Behandling inkl. rapport.....	kr. 61.184,00
Kørselsudgifter.....	- 7.723,12
Materialeudgifter.....	- 700,00

Herskabsstole

Behandling inkl. rapport.....	kr. 41.611,00
Kørselsudgifter.....	- 4.338,12
Materialeudgifter.....	- 400,00

Samlet pris for konservering af det historiske inventar..... kr. 256.905,56

=====

Prisen er eksklusiv moms.

Alt konserveringsarbejde bliver dokumenteret skriftligt og fotografisk og dokumentationen bliver indsendt til Antikvarisk-Topografisk Arkiv via Nationalmuseets kirkekonsulentfunktion.

Andet

Vær opmærksom på at ejer selv er ansvarlig for forsikring mod brand, tyveri og vandskade medens altertavlens figurer er indleveret på konserveringscentret.

Km – prisen ved beregning af kørsel er beregnet med den p.t. gældende sats, men vil blive afregnet efter den til enhver tid gældende sats på tidspunktet for arbejdes udførelse.

Arbejdet kan påbegyndes under forudsætning af, at der foreligger en skriftlig godkendelse fra stiftsøvrigheden.

Tilbuddet er gældende et halvt år fra dags dato. Herefter tages forbehold for prisændringer.

Udarbejdet af

Clara Lauridsen
Malerikonservator
Konserveringscentret i Vejle

Harald Thrane
Trækonservator
Konserveringscenter Vest, Ølgod

Med venlig hilsen

Clara Lauridsen

Tlf.: + 45 76 62 11 55

kons@konsv.dk.
www.konsv.dk.

Hemmet Kirke

Prioritet 2

1	Ansøgningens art	Renovering af Historisk inventar Hemmet kirke I.h.t. vedhæftet rapport
2	Hvilken begrundelse for ansøgning	I forbindelse med såvel provstesyn som alm. Kirkesyn igennem nogle år har det været påtalt, at der trænges til en renovering af prædikestol og albertavle
3	Alternativ løsning	At lade træet tørre endnu mere ud
4	Økonomi	Kr.350.000 i.h.t. overslag i rapport
5	Hvordan forventes det at påvirke økonomien fremover	Ingen ændring i økonomien
6	Supplerende bemærkning	Ansøgt i 2018 budget med kr. 500.000 og kr. 322.000 i 2019 i h.t. overslag – det forventes at være steget derfor søges i 2020 kr. 350.000

